

Sygn. akt *IX C 645/14*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 maja 2016r.

Sąd Rejonowy w Słupsku IX Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR Elżbieta Sawko

Protokolant: Tomasz Bajek

po rozpoznaniu w dniu 27 kwietnia 2016 roku

na rozprawie

sprawy z powództwa **K. M.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Aresztowi Śledczemu w S.**

o zapłatę

1. Oddała powództwo.
2. Zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Słupsku na rzecz radcy prawnego E. Z. prowadzącej Kancelarię Radcy Prawnego S. kwotę 2.400 (dwa tysiące czterysta) złotych powiększoną o należny podatek VAT tytułem zwrotu kosztów pełnomocnictwa z urzędu.

Sygn. akt IX C 645/14

UZASADNIENIE

Powód K. M. pozwem z dnia 20 czerwca 2013 roku domagał się zasądzenia od Skarbu Państwa – Aresztu Śledczego w S. kwoty 10.000 złotych tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

Uzasadniając żądanie wskazał, że w okresie od 01 sierpnia 2012 roku do 24 stycznia 2013 roku przebywał w Areszcie Śledczym w S. w Oddziale Zewnętrznym w U., gdzie odbywał karę pozbawienia wolności w systemie zakładu karnego typu półotwartego Decyzją Komisji Penitencjarnej z 24 stycznia 2013 roku przeniesiono powoda do odbywania kary w zakładzie karnym typu zamkniętego, w którym powód był osadzony w okresie od dnia 24 stycznia 2013 roku do dnia 28 maja 2013 roku. W tym czasie powód był pozbawiony dodatkowych widzeń, możliwości telefonowania (raz na tydzień), ubiegania się o przepustki. Z uwagi na przetransportowanie ukrócił się kontakt powoda z rodziną. Zdaniem powoda doznał on w związku z tym przeniesieniem psychicznego uszczerbku na zdrowiu i krzywd moralnych.

Pozwany Skarb Państwa – Areszt Śledczy w S. wniósł o oddalenie powództwa w całości.

Pozwany wywodził, że w dniu 24 stycznia 2013 roku Zastępca Dyrektora Aresztu Śledczego w S., wymierzył powodowi karę dyscyplinarną w postaci pozbawienia możliwości otrzymania paczek żywnościowych na okres 2 miesięcy, to jest zgodnie z dyspozycją art. 143 § 1 punkt 4 przy zast. art. 144 § 1 w zw. z art. 242 § 4a oraz art. 145 § 2 kodeksu karnego wykonawczego.

Następnie w dniu 24 stycznia 2013 roku Komisja Penitencjarna przy Oddziale Zewnętrznym w ustce Aresztu Śledczego w S., po wyrażeniu przez powoda zgody na odbywanie kary w systemie programowego oddziaływania, postanowiła

zakwalifikować powoda K. M. do dalszego odbywania kary pozbawienia wolności w warunkach zakładu karnego typu zamkniętego, nadając mu podgrupę klasyfikacyjną P-1/p.

W dalszej kolejności pozwany zarzucał, że po wyżej wskazanej klasyfikacji powód był wielokrotnie przetransportowywany do innych jednostek penitencjarnych typu zamkniętego w związku z udziałem w czynnościach procesowych: 12 lutego 2013 roku z Aresztu Śledczego w S. do Aresztu Śledczego w S., w dniu 17 kwietnia 2013 roku z Aresztu Śledczego w S. do Aresztu Śledczego w Ł., w dniu 09 maja 2013 roku z Aresztu Śledczego w Ł. do aresztu Śledczego w S.. Natomiast w dniu 24 maja 2013 roku, po zakończonych czynnościach procesowych powód został przetransportowany z Aresztu Śledczego w S. do Zakładu karnego w P., a następnie do zakładu karnego w W., gdzie dotarł w dniu 28 maja 2013 roku. Dnia 04 czerwca 2013 roku komisja Penitencjarna w W. nadała powodowi również podgrupę klasyfikacyjną P-1/p, kierując do dalszego odbywania kary w warunkach zakładu karnego typu zamkniętego.

Odnosnie zarzutu pozbawienia powoda możliwości widzeń z rodziną, pozwany wywodził, że w czasie osadzenia powoda w warunkach zakładu typu półotwartego, miał on prawo do 18 widzeń, z czego wykorzystał 9, wobec czego fakt braku odwiedzin ze strony rodziny nie może wskazywać na odpowiedzialność odszkodowawczą pozwanego.

W zakresie podstawy prawnej ewentualnej odpowiedzialności odszkodowawczej pozwany podnosił, że wobec treści art. 23 i 24 kc oraz art. 448 kc, że na powodzie ciążył ciężar udowodnienia istnienia działania lub zaniechania sprawcy krzywdy niemajątkowej, istnienia tejże krzywdy wynikającej z naruszenia przez pozwanego dobra osobistego powoda oraz związku przyczynowego między krzywdą a działaniem lub zaniechaniem sprawcy, a ponadto – udowodnienia w przypadku bezprawnego działania lub zaniechania sprawcy krzywdy – winy sprawcy.

Pozwany zaznaczył także, że w pierwszej kolejności należy ustalić naruszenie dobra osobistego powoda, a później wykazać, że do naruszenia doszło z uwagi na bezprawne działanie pozwanego, czego powód nie udowodnił.

Sąd ustalił :

Powód K. M. w okresie od dnia 02 sierpnia 2012 roku do dnia 12 lutego 2013 roku odbywał karę pozbawienia wolności w Areszcie śledczym w S., przy czym od dnia 09 sierpnia 2012 roku do dnia 24 stycznia 2013 roku – w Oddziale Zewnętrzny w U. Aresztu Śledczego w S..

(bezsporne)

Decyzją Komisji Penitencjarnej Aresztu Śledczego w S. z dnia 24 stycznia 2013 roku przeniesiono powoda do odbywania kary w zakładzie karnym typu zamkniętego, w systemie programowego oddziaływania i nadano podgrupę klasyfikacyjną P-1/p. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że w dniu 23.01.2013 roku dwaj inni skazani poinformowali funkcjonariusza pełniącego służbę w oddziale, że widzieli, jak skazany K. M. oddał kał na podłogę ubikacji, a następnie rozsmarowywał go. Z uwagi na zaistniałą sytuację funkcjonariusz musiał uspokajać atmosferę wśród pozostałych osadzonych. Skazany był wcześniej przemieszczany w obrębie jednostki ze względu na podejrzenia prezentowania podobnych zachowań. Postawa naganna, która może skutkować powstaniem zdarzenia nadzwyczajnego z udziałem skazanego.

(dowód: decyzja Komisji Penitencjarnej z dnia 24 stycznia 2013 roku –k. 67 akt sprawy)

Następnie powód K. M. był wielokrotnie przetransportowywany do innych jednostek penitencjarnych typu zamkniętego w związku z udziałem w czynnościach procesowych: 12 lutego 2013 roku z Aresztu Śledczego w S. do Aresztu Śledczego w S., w dniu 17 kwietnia 2013 roku z Aresztu Śledczego w S. do Aresztu Śledczego w Ł., w dniu 09 maja 2013 roku z Aresztu Śledczego w Ł. do aresztu Śledczego w S.. Natomiast w dniu 24 maja 2013 roku, po zakończonych czynnościach procesowych powód został przetransportowany z Aresztu Śledczego w S. do Zakładu karnego w P., a następnie do zakładu karnego w W., gdzie dotarł w dniu 28 maja 2013 roku. Dnia 04 czerwca 2013 roku komisja Penitencjarna w W. nadała powodowi również podgrupę klasyfikacyjną P-1/p, kierując do dalszego odbywania kary w warunkach zakładu karnego typu zamkniętego.

(dowód: informacja o pobytach i orzeczeniach-k.69-74, przeglądarka czynności transportowych-k. 75-76, decyzja Komisji Penitencjarnej z dnia 04 czerwca 2013 roku –k. 77)

Sąd zważył :

(...) i godność osobista człowieka niewątpliwie należą do dóbr osobistych podlegających ochronie prawa cywilnego (art.23 kc). Żądanie zadośćuczynienia pieniężnego jest jednym ze środków ochrony przysługujących w razie naruszenia dobra osobistego cudzym bezprawnym działaniem (art. 24 i 448 kc). Na tle zgłoszonego żądania, w tym wskazanej podstawy faktycznej dochodzonego roszczenia, Sąd uznał, że oceny prawnej i zasadności żądania należy dokonać w oparciu o przepis art. 417 § 1 regulujący odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa w zw. z art. 24 i 448 kc.

W myśl art. 417 § 1 kc za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

Podstawową przesłanką odpowiedzialności podmiotów sprawujących władzę publiczną jest bezprawność ich działania lub zaniechania.

W niniejszej sprawie powód wywodził, że do naruszenia jego dóbr osobistych w postaci zdrowia psychicznego doszło na skutek wydania w dniu 24 stycznia 2013 roku decyzji Komisji Penitencjarnej Aresztu Śledczego w S., na skutek której powód miał doznać uszczerbku na zdrowiu psychicznym i poczucia krzywd moralnych wobec utrudnionego kontaktu z rodziną i zaostrenia warunków odbywania kary pozbawienia wolności w porównaniu warunkami wcześniejszymi w zakładzie typu półotwartego.

W najnowszej judykaturze dominuje pogląd, że odpowiedzialność odszkodowawcza Skarbu Państwa za szkodę spowodowaną wydaniem przez organ władzy publicznej decyzji nie wymaga kwalifikowanej bezprawności w postaci „rażącego naruszenia prawa”, a ochrona Skarbu Państwa przed ewentualną odpowiedzialnością odszkodowawczą z tego tytułu możliwa jest w płaszczyźnie oceny występowania adekwatnego związku przyczynowego między zachowaniem organu a szkodą. Innymi słowy, bezprawność działania oznacza naruszenie przez władzę publiczną przepisów prawa, ale jedynie takie naruszenie, które stanowiło warunek konieczny do powstania szkody i którego normalnym następstwem w danych okolicznościach jest powstanie szkody.

(por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2012 roku w sprawie sygn. akt IV CSK 406/11 oraz przywołane w nim: uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 26 kwietnia 2006 r., III CZP 125/05, OSNC 2006/12/194; wyrok SN z dnia 11 marca 2008 r. II CSK 558/07, niepubl.; wyrok SN z dnia 20 sierpnia 2009 r., II CSK 68/09 niepubl.; wyrok SN z dnia 18 czerwca 2010 r., V CSK 422/09, niepubl.).

Niezależnie od powyższego, ażeby można było dochodzić odszkodowania od Skarbu Państwa, musi istnieć szkoda. Szkoda obejmuje straty oraz utracone korzyści, które poszkodowany mógł osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono (art. 361 § 2 kc) a także krzywdę w postaci naruszenia dobra osobistego (art. 24 kc i art. 448 kc) albo uszkodzenia ciała lub rozstrój zdrowia (art. 445 w zw. z art. 444 kc).

W myśl ogólnej reguły dowodowej wynikającej z treści art. 6 kc w zw. z art. 232 kpc ciężar wykazania wyżej przywołanej przesłanki spoczywał w niniejszym procesie na powodzie.

Tymczasem w ocenie Sądu powód nie wykazał, aby na skutek działania pozwanego Skarbu Państwa Aresztu Śledczego w S. poniósł szkodę niemajątkową w postaci krzywdy, która mogłaby skutkować udzieleniem powodowi ochrony, o której mowa w art. 448 kc w zw. z art. 24 kc.

Artykuł 1 k.k.w. stanowi, że kary, środki karne, zabezpieczające i zapobiegawcze wykonuje się w sposób humanitarny, z poszanowaniem godności ludzkiej skazanego oraz że zakazuje się stosowania tortur lub niehumanitarnego albo

poniżającego traktowania i karania skazanego. Podstawowe warunki, w jakich skazany ma odbywać karę pozbawienia wolności, określa art. 110 k.k.w.

Osoba pozbawiona wolności przez sam fakt uwięzienia nie traci podstawowych praw gwarantowanych przez Konstytucję i akty prawa międzynarodowego. Poszanowanie i ochrona jej godności jest obowiązkiem władzy publicznej, wypełniającej zadania represyjne państwa. Realizacja pozbawienia wolności wiąże się z ustaleniem poziomu, na którym warunki uwięzienia są „odpowiednie” i nie naruszają przyrodzonej i niezbywalnej godności człowieka. Wyjściowe założenie dla określenia wymaganego poziomu jest takie, by traktowanie człowieka pozbawionego wolności nie było poniżające i niehumanitarne, a ograniczenia i dolegliwości, które musi on znośić, nie przekraczały koniecznego rozmiaru wynikającego z zadań ochronnych i celu zastosowanego środka oraz nie przewyższały ciężaru nieuniknionego cierpienia, nieodłącznie związanego z samym faktem uwięzienia.

(por. uzasadnienie Uchwały Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2011 roku III CZP 25/11)

Zatem na konkretne warunki uwięzienia składają się różne parametry, którymi jest między innymi niewątpliwie osadzenie w warunkach jednostki penitencjarnej typu zamkniętego, półotwartego lub otwartego.

Przepis art. 448 k.c. przewiduje możliwość przyznania zadośćuczynienia w razie naruszenia jakiegokolwiek dobra osobistego. W każdej sprawie mającej

za przedmiot takie roszczenie konieczne jest jednak stwierdzenie, jakie dobro osobiste zostało naruszone.

Artykuł 23 k.c. zawierający przykładowe wyliczenie dóbr osobistych wymienia cześć, która obejmuje dobre imię oraz godność. Prawo człowieka do poszanowania godności, wyrażającej się w poczuciu własnej wartości i oczekiwaniu szacunku ze strony innych ludzi, prawo do ochrony zdrowia, dotyczą wszystkich aspektów życia osobistego człowieka i obejmuje także taką jego sferę, która jest związana z pozbawieniem wolności.

Dobra osobiste człowieka pozostają pod ochroną prawa cywilnego, niezależnie o ochrony przewidzianej w innych przepisach (art. 23 k.c.). Kodeks cywilny określa w art. 24 i 448 niemajątkowe i majątkowe środki ochrony dóbr osobistych. Godność i zdrowie człowieka oraz jego prawo do zachowania więzi z osobami bliskimi także w warunkach pozbawienia wolności oraz w aspekcie zmiany warunków osadzenia powoda, są dobrem chronionym nie tylko w ustawie, ale przede wszystkim w Konstytucji, a także w stanowiących część krajowego porządku prawnego umowach międzynarodowych.

Odnosząc się natomiast do zarzutu pozwanego, jakoby to na powodzie ciążył ciężar wykazania bezprawności działania lub zaniechania pozwanego, z którego szkoda wynikła, to w tym przedmiocie zarzut ten jest chybiony. Nie ulega bowiem wątpliwości, że co do zasady istnieje domniemanie bezprawności, co z kolei sprawia, że rozkład ciężaru dowodu w tym zakresie jest inny od powoływanego przez stronę pozwaną. Otóż to na pozwanym właśnie ciążył ciężar wykazania, iż działanie jego bezprawne nie było, czemu w istocie pozwany sprostał.

Zdaniem Sądu brak jest jednak podstaw do przypisania działaniu pozwanego cech bezprawności, albowiem mieściły się one w ramach porządku prawnego i podejmowane były w ochronie uzasadnionego interesu publicznego. Zaznaczyć przy tym należy, co słusznie podniósł pozwany, że zmiana warunków osadzenia powoda K. M. dokonana decyzją Komisji Penitencjarnej Aresztu Śledczego w S. z dnia 24 stycznia 2013 roku nie mogła fatycznie znacząco wpłynąć na warunki odbywania przez niego kary pozbawienia wolności z tej przyczyny, że dokonywane następnie liczne przetransportowania powoda do innych jednostek penitencjarnych typu zamkniętego związane były z czynnościami procesowymi dokonywanymi z jego udziałem, a wszystkie jednostki, do których powód był przewożony, były jednostkami typu zamkniętego. Gdyby zatem nawet do takiej decyzji nie doszło, to i tak powód następnie przebywałby w jednostkach typu zamkniętego, bez względu na przyznaną wcześniej grupę klasyfikacyjną.

Z kolei z zeznań świadków W. P., P. P. (1), L. P. i P. P. (2) – członków rodziny powoda, którzy odwiedzali powoda, wynika jedynie to, że powodowi brakowało kontaktów z rodziną i że miało to wpływ na jego samopoczucie oraz że powód odczuwał dyskomfort z tym związany.

W tym kontekście nie można jednak stwierdzić, aby z materiału dowodowego zebranego w niniejszej sprawie istniała możliwość wyprowadzenia wniosku, że subiektywnie przez powoda odczuwane poczucie dyskomfortu w związku ze zwiększonymi uciążliwościami i rygorami osadzenia w warunkach zakładu typu zamkniętego pozostawało w normalnym adekwatnym związku przyczynowym z decyzją Komisji Penitencjarnej pozwanego z dnia 24 stycznia 2013 roku.

Nadto poza sporem pozostaje okoliczność, że identycznej decyzji Komisji Penitencjarnej Zakładu Karnego w W. z dnia 04 czerwca 2013 roku o umieszczeniu powoda w zakładzie karnym typu zamkniętego powód nie zaskarżył, chociaż miał taką możliwość.

Z wyżej ustalonego stanu faktycznego wynika, że pozwany nie naruszył przywołanych wcześniej przepisów prawa.

Zauważyć także należy, że poza sporem pomiędzy stronami pozostawała okoliczność, że w czasie odbywania kary w jednostce penitencjarnej pozwanego w warunkach zakładu półotwartego powód mógł wykorzystać 18 widzeń, podczas gdy faktycznie wykorzystał ich jedynie 9, to jest połowę. Gołosłowne tym samym pozostaje twierdzenie powoda, iż w związku z umieszczeniem w zakładzie typu zamkniętego ograniczono powodowi możliwość dokonywania odwiedzin przez rodzinę.

Skoro jednakże w pierwszej kolejności – o czym wcześniej była mowa, należało ustalić, czy dobra osobiste powoda podlegające ochronie zostały naruszone, a jeśli tak, to jakie konkretnie, a w tym zakresie powód K. M. nie wykazał, ażeby istotnie jego prawa osobiste w postaci godności, prawa do ochrony zdrowia psychicznego i zachowania więzi z osobami bliskimi zostały naruszone, to powództwo – jako bezzasadne – winno podlegać oddaleniu.

W sprawie niniejszej nie wystąpiły bowiem przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa, o których mowa w art. 417 § 1 kc w zw. z art. 448 kc w zw. z art. 24 kc.

O kosztach orzeczono na podstawie art.108 § 1 kpc w zw. z art. 98 i 99 kpc oraz § 15 i 16 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych... (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 poz. 490 z późn. zm.).